

ELDORADO – az országos könyvtári szolgáltatások megújuló rendszere

Dancs Szabolcs, OSZK, projektigazgató
ELDORADO – az országos könyvtári
szolgáltatások megújuló rendszere
NETWORKSHOP
Pécs, 2014. április 24.

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

állomár

(BnF) Bibliothèque nationale de France

REGISTRE DES LIVRES INDISPONIBLES
EN RÉÉDITION ÉLECTRONIQUE

=

Kereskedelmi forgalomban nem kapható,
elektronikus formában újra kiadott könyvek
nyilvántartása

vtárak
erzői jogi és

- a digitális
- az esztétikai
- a kereskedelmi

atása
hozzájutás

- a kereskedelmi forgalomban nem kapható (nyomtatott) kiadványok elektronikus formában történő „újra kiadása”

A digitalizálás jogi folyamata

dokumentum

Print

dsment

zálás

ORADO

ARRO
RRO

EGÚJUL

NET WORKSHOP
Pécs, 2014. április 24.

támogatásával,
az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kontextus és előzmények

2011. szeptember – *Egyetértési nyilatkozat a közgyűjteményekben őrzött, kereskedelmi forgalomban már nem kapható (out-of-commerce) kiadványok digitalizálásáról és hozzáférhetővé tételéről*

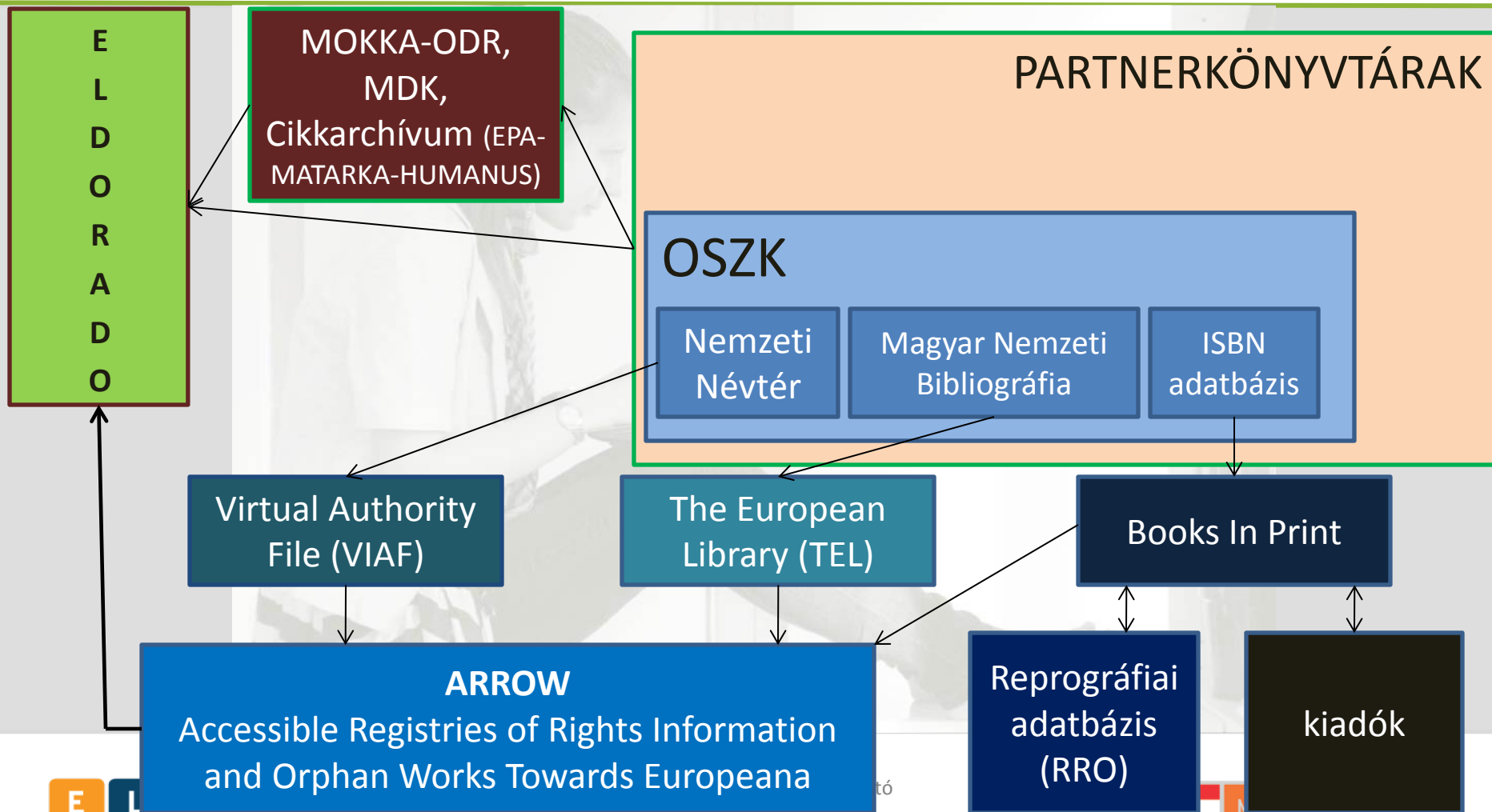
elv: a szükséges engedélyek (licencek) kiadása **közös jogkezelő szervezetek** bevonásával

2012. március – **francia törvény az out-of-commerce könyvek felhasználhatóságáról**

elv: a jogosultaknak hat hónapjuk van, hogy töröltessék művüket a nem kapható (indisponible) könyvek adatbázisából, ellenkező esetben a sokszorosítás és a digitalizálás engedélyezésének joga átszáll egy, a **kulturális miniszter által megjelölt jogkezelő szervezetre**

- *workflow-menedzsment szolgáltatás*
 - a digitalizálási tevékenységek munkafolyamatainak vezérlése a megrendeléstől a feldolgozáson át a szolgáltatásig
- *szerzői jogi infrastruktúra szolgáltatás*
 - jogtisztázás és engedélyezés (licencmenedzsment, DRM), árva művek bejelentése (BPHH)
- *pénzügyi műveletek bonyolítása*
 - online fizetés, számlázás, elszámolás
- *digitális kataszter*
 - digitalizálási projektek nyilvántartása, összehangolása, archív célú társzolgáltatás
- *platformszolgáltatás*
 - aggregált adatbázis (MOKKA-ODR, MDK, Cikkarchívum), kapcsolat a könyv-piac szereplőivel

AZ ELDORADO és ADATFORRÁSAI

EL DORADO – az Országos Könyvtári Szolgáltatások megújuló rendszere NETWORKSHOP Pécs, 2014. április 24.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A kiadóknak szánt szolgáltatások

The screenshot displays the Atingo web interface. At the top, three blue boxes with checkmarks and numbers 1, 2, and 3 indicate the setup steps: 1. **KONTO** (Account): 'Börja med att ange bibliotekets kontakt- och fakturauppgifter. Ange sedan budget under rubriken Ekonomi. Glöm inte att spara inställningarna.' 2. **KATALOG** (Catalog): 'Skapa bibliotekets katalog med hjälp av dynamiska filter och individuella val. Spara dina inställningar.' 3. **ÄNDRA KONTOSTATUS** (Change account status): 'Aktivera kontot genom knappen uppe till vänster.' Below these are navigation buttons for 'Konto' and 'Katalog'. The main content area is titled 'Filter - pristak per titel' (Filter - price cap per title) and contains three panels: 'Information' (explaining the purpose of the filter), 'Högsta kostnad per verk och lån' (Maximum cost per work and loan) showing a current cost of '20 kr' and a 'Spara' (Save) button, and a large blue box showing 'Antal valda titlar' (Number of selected titles) as '61 st'. At the bottom, there is a 'Katalog' section with search options and a search bar.

Cél: a felhatalmazottak számára elérhető

Platformszolgáltatás
in-community
eszközök
out-of-the-box

analízis

száma
sített

Atingo

Dancs Szabolcs, OSZK, projektigazgató
ELDORADO – az országos könyvtári
szolgáltatások megújuló rendszere
WORKSHOP
Pécs, 2014. április 24.

„forgalomban lehető könyvek” (Votisky Zsuzsa)

a jogtisztázást követően a szerzői jog jogosultja vagy annak képviselője hozzájárulásával a kiadvány a kereskedelmi forgalomba visszahelyezhető: a felhasználói igény, illetve a jogosulttal vagy annak képviselőjével való megegyezés szerint *igény szerint nyomtatott könyvként* (print on demand), *elektronikus formában*, vagy akár a kiadói raktárkészlet kiárusításával

Cél: tartalmat adni az in-commerce új fogalmának

kiadói adatszolgáltatás (a kötelezp. rend.-ben előírt kiadói jelentésen keresztül?):

- kereskedelmi forgalomban van-e jelenleg a könyv? (ún. „Books In Print-adatok”)
- jogtulajdonosi adatok: a szerzői jog jogosultjának, ill. a kiadvány kiadására jogosult elérhetősége; a szerzői jog/felhasználási jog lejártá
- részdokumentumok adatai: a részdokumentumok (cikkek, tanulmányok) digitális szolgáltatásában hasznosítható bibliográfiai (jellegű) adatok (pl. tartalomjegyzékek)

könyvtári adatszolgáltatás:

- bibliográfiai adatok: a Books In Print-nyilvántartások, az ARROW-típusú szerzői jogi nyilvántartások, könyvterjesztői adatbázisok stb. számára
- ún. besorolási adatok: jogtulajdonosok életrajzi adatai (felhasználási területei: Nemzeti Névtér, VIAF, ARROW)

FRBR
magyar

jogosultság jogcíme

kapcsolódó adat

jogosult

Partnerkönyvtárak közreműködése:

- információkínálat bővítése (leíró adatok, digitális objektumok, olvasói információk)
- digitalizálási projektek összehangolása

- jogvédett tartalmakat
 - kereskedelmi forgalomban nem kapható (out-of-commerce) műveket
 - kereskedelmi forgalomban kapható (in-commerce) műveket
 - árva műveket
- közkincseket (általában, szöveges dokumentumok esetén 70 évnél régebben elhunyt szerzők műveit)

Adatok újrafelhasználása

Europeana – 2012 szeptemberétől:

CC0 1.0 Universal (CC0 1.0)

A szerző a *közkinccsek* körébe utalja művét, lemondva minden, a műhöz fűződő jogáról (beleértve a szomszédos jogokat).

A mű szabadon, a szerző engedélye nélkül másolható, változtatható, terjeszthető és előadható, akár kereskedelmi célból is.

AZ EURÓPAI
(2003)

A BIZ

információkhoz való hozzáférésről és azok megőrzéséről
(2012/417/EU)

rekord)

országos
könyvtár és
datairól:

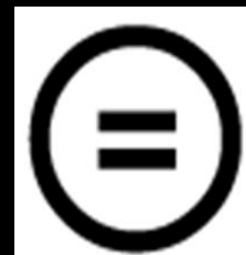
retében ...
díjmentes

IRÁNYELVE
ak további

dományos

Creative Commons

Dancs Szabolcs, OSZK, projektigazgató
ELDORADO – az országos könyvtári
szolgáltatások megújuló rendszere
NETWORKSHOP
Pécs, 2014. április 24.

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Közkinccsek szolgáltatása – ELDORADO-elvek II.

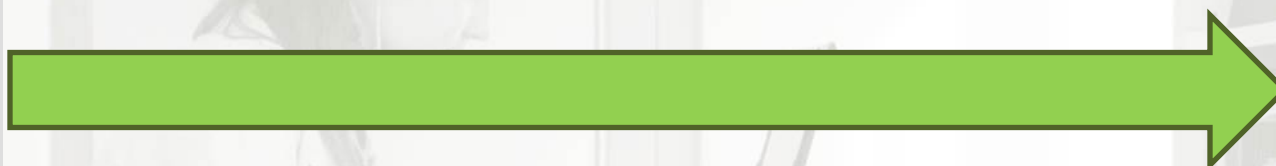

Dancs Szabolcs, OSZK, projektigazgató
ELDORADO – az országos könyvtári
szolgáltatások megújuló rendszere
NETWORKSHOP
Pécs, 2014. április 24.

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

alapvetően költségvetési támogatásra épül, közszolgálati szempontok által vezérelt

célja a közkinccsek tekintetében a szabad felhasználásra bocsátás, akár kereskedelmi célokra is

Kivételek:

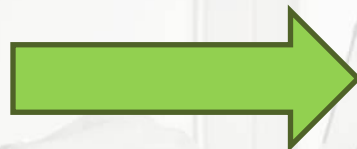
- soron kívüli digitalizálás (a digitalizálási tervhez képest)
- értéknövelt szolgáltatások (standard formátumtól és felbontástól való eltérés)

közkinccsek

partnerkönyvtárak

out-of commerce

közös jogkezelők

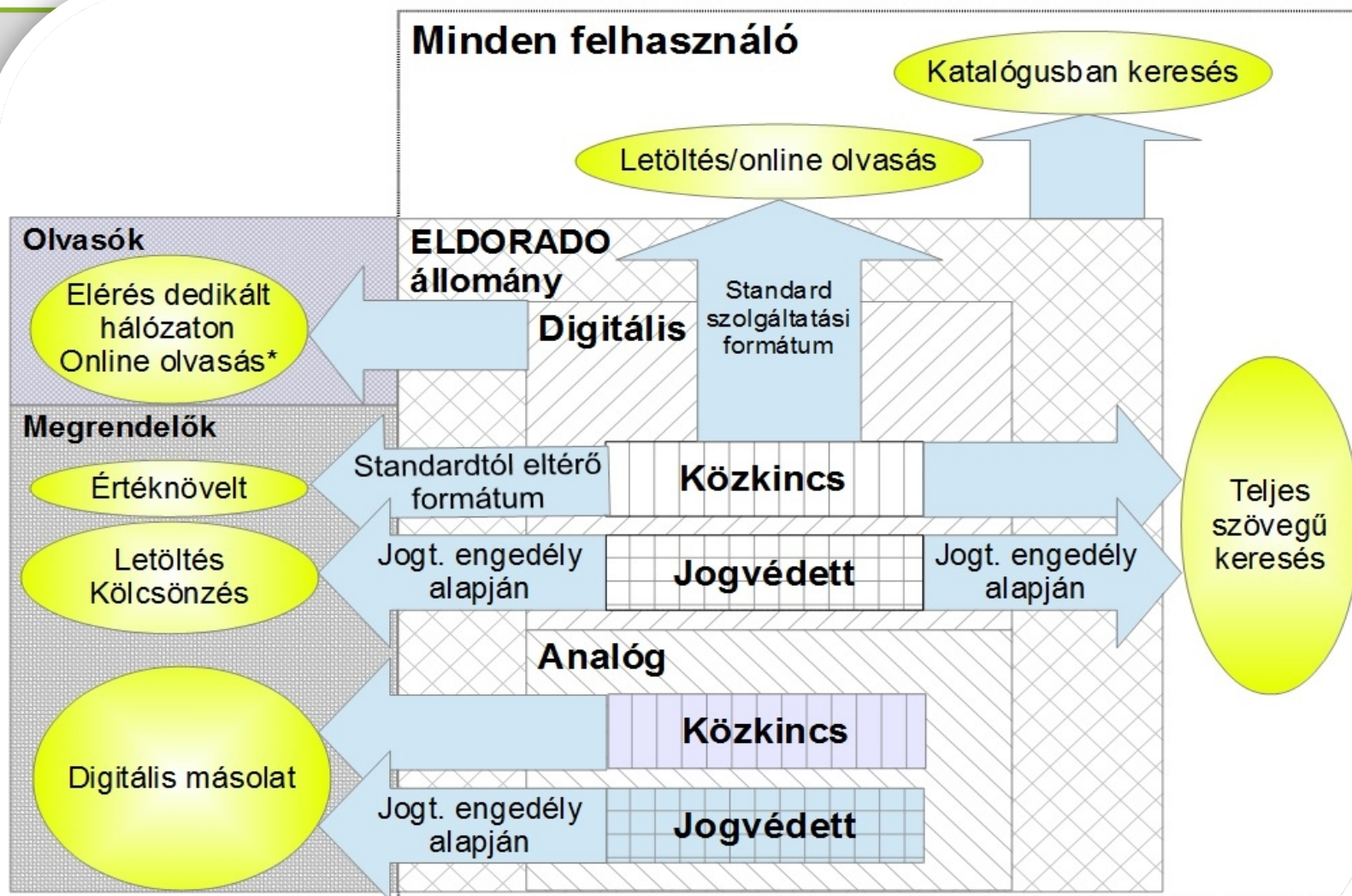
in-commerce

kiadók

- mindent egy helyen alapon (*one-stop-shop*)
 - átfogó katalógus (*aggregált adatbázis*)
- a felhasználói igények alapján (*on demand*)
 - megrendelések kezelése, digitalizálási stratégia megalkotása
- biztosítva a távoli hozzáférést
 - digitális jogkezelés (*DRM*), licenccmenedzsment, e-kölcsönzési konstrukciók bevezetése

A szolgáltatási spektrum – megrendelői szempont

* Jogvéde

Felhasználók és üzenetek

Partnerkezelés

az ELDORADO
szolgáltatások
támogatásának
beleértve a

Kiadók:

az ELDORADO
platformjának
a piaci

Megrendelések

ésával
matait,

alálását,
nyoknak

Dancs Szabolcs, OSZK, projektigazgató
ELDORADO – az országos könyvtári
szolgáltatások megújuló rendszere
NETWORKSHOP
Pécs, 2014. április 24.

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Üzenet az OSZK munkatársainak – a „Jövő Nemzeti Könyvtára”

„Jövő Nemzeti Könyvtára” projekt

Célja:

a szervezeti kultúra megújítása

Feladatai:

- a hatékony szervezeti működést lehetővé tevő *technológiák* bevezetése, *módszertanok* kidolgozása
- a szervezeti átalakulást támogató *workflow menedzsment* bevezetése
- *teljes körű szabályozás*, a kompetenciák és felelősségek megoszlását jól tükröző *eljárásrendek kialakítása*

Az ELDORA

Kirtas Kabis III SZÉCHENYI TERV
1500 - 1551 / 1552

2011. évi
2012. évi
könnyű
támogatás

ELEKTRONIKAI

támogatás
ütemezés
munka
fenntartás

nagy
Országos
képzés

szerepe,

MONGUZ

NETWORK
Pécs, 2014. április 24.

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

A nemzetközi szakmai közönséget is foglalkoztató kérdések felszínre hozása, a lehetséges válaszok átgondolása

- a szerzői **jogi problémák** kezelése (vö. V4-es konferencia)
- az **FRBR-modell** alkalmazása és alkalmazhatósága a könyvtári rendszerekben általában, és specifikusan a digitalizálás munkafolyamataiban
- az **e-kölcsönzés** összetett problematikája
- az **analitikus (cikk- és tanulmány szintű) feldolgozás már létező folyamatainak beillesztése** a digitális másolatok szolgáltatásába
- a **permanens azonosításnak** a digitalizálás országos koordinációja szempontjából (is) jelentős kérdése (vö. National Bibliography Number, URN)
- az **archiválási formátum(ok)** problémája (PDF/A)

- **dokumentumtipológiai sokszínűség** (*könyv, részdokumentum, kézirat, hangoskönyv stb.*)
- szolgáltatott dokumentumkör komplexitása a **jogi és digitalizáltsági státusz** alapján (*közkinccs, jogvédett, árva mű, illetve analóg, digitalizált, born digital*)
- **felhasználói kör összetettsége** (magánszemélyek: *megrendelők, olvasók, szerzői jogosultak*; jogi személyek: *üzleti megrendelők, partnerkönyvtárak, szerzői jogosultak képviselői, piaci szereplők*)

Köszönöm a figyelmet!

Dancs Szabolcs, OSZK, projektigazgató
ELDORADO – az országos könyvtári
szolgáltatások megújuló rendszere
NETWORKSHOP
Pécs, 2014. április 24.

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.